

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 464/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. mája 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť J. Š. a I. Š., obaja bytom S., zastúpených advokátom JUDr. J. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 porušil základné právo J. Š. a I. Š., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. J. Š. a I. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 500 € (slovom päťtisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. J. Š. a I. Š. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 416,45 € (slovom štyristošesťnásť eur a štyridsaťpäť centov), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. M., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 464/08-12 zo 16. decembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. Š. a I. Š., obaja bytom S. (ďalej aj „sťažovateľ“, „sťažovateľka“ a spolu „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: «Na základe žaloby podanej dňa 23. 6. 1993 bývalému Okresnému súdu Bratislava - vidieť sa na Okresnom súde Bratislava III(...) vedie konanie pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 o vypratanie nehnuteľnosti, v ktorom sú sťažovatelia v pozícii žalovaných. Neskôr žalobcovia rozšírili petit aj o určenie vlastníctva pozemkov. (...) Ku dňu podania tejto sťažnosti okresný súd vo veci nerozhodol a konanie tak nie je ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené. (...)

Okresný súd sa v dlhších časových úsekoch nevyhol nečinnosti, a to najmä od začatia konania 23. 6. 1993 do termínu prvého pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 7. 2. 1994 (nečinnosť viac ako 7 mesiacov), ďalej v období medzi dvomi pojednávaniami, ktoré sa konali 1. 6. 1994 a neskôr až 10. 6. 1997 (nečinnosť viac ako 3 roky), v období od pojednávania uskutočneného 26. 11. 1997 až do pojednávania nariadeného na termín 20. 6. 2002 (nečinnosť po dobu 4 rokov a takmer 7 mesiacov) a napokon aj v období od

pojednávania konaného 30. 9. 2003 až do pojednávania nariadeného na termín 5. 10. 2007 (v tomto prípade bol okresný súd nečinný viac ako 4 roky).

Na základe uvedených faktov možno konštatovať, že v konaní, ktoré doteraz trvá viac ako 15 rokov, okresný súd bol nečinný, to znamená nevykonával žiadne úkony smerujúce k vyriešeniu sporu a rozhodnutiu vo veci celkovo po dobu viac ako 12 rokov, a to napriek tomu, že v riadnom postupe v konaní mu nebránili žiadne zákonné prekážky. Okresný súd v tomto období svojím postupom v konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas 12 ročnej nečinnosti nevykonal žiadny taký úkon v konaní, ktorý by viedol k rozhodnutiu vo veci samej a teda postup súdu v tomto období nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v tejto etape súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 186/04). Zároveň podľa sťažovateľov vo vyššie uvedených prípadoch jednotlivo, ako aj v priebehu súdneho konania ako celku došlo zo strany príslušného súdu k prietahom takej intenzity, závažnosti a rozsahu, že ich nemožno kvalifikovať inak ako „zbytočné prietahy“, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedeným zbytočným prietahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci alebo pričinením účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Podľa názoru sťažovateľov predmetná vec nie je právne zložitá, určitá skutková zložitosť sa dá pripísať tomu, že v konaní bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie.

Sťažovatelia sa žiadnym spôsobom nepričinili o pomalý postup okresného súdu a nemajú podiel na prietahoch, ku ktorým v tomto konaní došlo. (...)

Trojnásobnú bezprecedentnú nečinnosť okresného súdu trvajúcu v dvoch prípadoch viac ako 4 roky a v jednom prípade viac ako 3 roky možno bez ďalšieho považovať za postup súdu, ktorý je nezlučiteľný s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Okresný súd neustálym predlžovaním konania vedeného pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 prehĺbuje stav právnej neistoty u sťažovateľov ako dotknutých osôb do tej

miery, že sa právo na súdnu ochranu sťažovateľov v procesnej pozícii žalovaných stáva iluzórnym, a teda ohrozuje ho vo svojej podstate.

(...) sťažovatelia, okrem výroku o porušení ich označených práv a príkazu okresnému súdu konať v predmetnom konaní bez prieťahov, požadujú, aby im Ústavný súd Slovenskej republiky priznal v súvislosti s viac ako 12 rokov trvajúcimi a neodôvodnenými prieťahmi v konaní, ktoré bez ich zavinenia doteraz trvá už viac ako 15 rokov, primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk pre každého z nich ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Túto svoju žiadosť sťažovatelia odôvodňujú ujmou, ktorá im vznikla vyššie popísaným postupom okresného súdu, ktorý vo svojom dôsledku s prihliadnutím na predmet konania (vypratanie nehnuteľnosti) nezabezpečil ich právnu istotu v tak citlivej otázke akým je plnoprávny a nerušený výkon ich vlastníckych práv týkajúcich sa príslušného pozemku k ich rodinnému domu, ktorý spoločne ako manželia trvalo obývajú. Dlhodobá trvajúca právna neistota nepochybne negatívne vplýva na psychický stav sťažovateľov.

Zároveň sťažovatelia žiadajú úhradu trov konania (právneho zastúpenia)(...)»

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„1. Základné právo J. Š. a I. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. J. Š. a I. Š. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk(...) pre každého, ktoré im je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. Š. a I. Š. priznáva úhradu trov konania v sume 12 999,50 Sk, ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. M., B.(...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril okresný súd, zastúpený jej podpredsedníčkou JUDr. E. F., listom sp. zn. Spr. 3096/09 z 20. marca 2009, ku ktorému bolo pripojené aj stanovisko zákonnej sudkyne:

„(...) V prílohe Vám zasielam písomné vyjadrenie zákonnej sudkyne s tým, že vo veci bolo rozhodnuté uznesením č. k. V-2 9C 186/93-208 dňa 12. 03. 2009 tak, že súd konanie zastavil z dôvodu späťvzatia návrhu na základe uzavretia mimosúdnej dohody.

Na ústnom prejednaní veci netrvám.“

2.1 Zákonná sudkyňa JUDr. V. S. vo svojom vyjadrení opísala chronológiu úkonov, ktoré okresný súd vo veci vykonal od 1. decembra 2005, keď jej vec bola pridelená do oddelenia, a dodala: *„Vo veci konám plynule a bez prietáhov, túto sledujem, postup súdu marilo stanovisko právneho zástupcu navrhovateľov.“*

3. Ústavný súd požiadal sťažovateľov, aby zaujali stanovisko k písomnému vyjadreniu okresného súdu, avšak sťažovatelia nevyužili toto svoje právo. Zo sťažnosti inak vyplynulo, že: *„Sťažovatelia súhlasia s tým, aby ústavný súd v tomto prípade upustil od ústneho pojednávania(...)“*

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. V-2 9 C 186/93:

Dňa 23. júna 1993 podali L. S. (ďalej len „navrhovateľ v 1. rade“) a M. S. (ďalej len „navrhovateľka v 2. rade“) na bývalom Okresnom súde Bratislava - vidiek (ďalej len „súd“)

žalobný návrh proti F. K. (ďalej len „odporca v 1. rade“), Ľ. K. (ďalej len „odporkyňa v 2. rade“) a sťažovateľovi J. Š. a sťažovateľke I. Š. na vypratanie nehnuteľností.

Dňa 2. februára 1994 súd nariadil termín pojednávania na 21. február 1994.

Dňa 7. februára 1994 právny zástupca navrhovateľov ospravedlnil svoju neúčast' a neúčast' navrhovateľov na nariadenom pojednávaní a požiadal súd o jeho odročenie.

Dňa 21. februára 1994 bolo pojednávanie odročené na 28. marec 1994.

Dňa 28. marca 1994 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 9. máj 1994.

Dňa 9. mája 1994 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 1. jún 1994.

Dňa 1. júna 1994 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na základe námietky zaujatosti, ktorú vzniesol voči súdu sťažovateľ.

Dňa 22. júna 1994 sťažovateľ vzal svoju námietku zaujatosti späť.

Dňa 29. júna 1994 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“), aby rozhodol o námietke zaujatosti.

Dňa 8. augusta 1994 krajský súd oznámil súdu, že niet prekážky, aby sudca vo veci konal a rozhodol.

Dňa 26. júna 1996 právny zástupca sťažovateľov vyzval súd na odstránenie prieťahov v konaní.

Dňa 13. februára 1997 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o prikázaní veci Okresnému súdu Pezinok.

Dňa 14. apríla 1997 krajský súd uznesením č. k. 30 Nc 103/97-36 rozhodol, že miestne príslušným v danej veci je Okresný súd Bratislava III.

Dňa 18. apríla 1997 bol nariadený termín pojednávania na 10. jún 1997.

Dňa 10. júna 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. september 1997.

Dňa 11. septembra 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 30. októbra 1997 okresný súd uznesením č. k. 9 C 186/93-49 ustanovil vo veci znalca Ing. L. B.

Dňa 26. novembra 1997 bola vykonaná ohliadka sporných nehnuteľností.

Dňa 25. júna 1999 právny zástupca sťažovateľov vyzval okresný súd na odstránenie prieťahov v konaní.

Dňa 20. augusta 1999 okresný súd urgoval znalca, aby zaslal znalecký posudok v lehote 30 dní.

Dňa 29. júna 2000 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok Ing. L. B.

Dňa 30. októbra 2000 okresný súd vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 22. novembra 2000 sa právny zástupca sťažovateľov písomne vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 23. novembra 2000 sa odporca v 1. rade písomne vyjadril k danej veci.

Dňa 6. novembra 2001 okresný súd požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky o oznámenie adresy trvalého pobytu odporkyne v 2. rade.

Dňa 16. novembra 2001 Register obyvateľov Slovenskej republiky zaslal okresnému súdu požadované údaje a oznámil úmrtie odporkyne v 2. rade.

Dňa 11. januára 2002 okresný súd dožiadal Okresný súd Pezinok o oznámenie okruhu dedičov po neb. odporkyni v 2. rade.

Dňa 26. februára 2002 Okresný súd Pezinok oznámil okresnému súdu okruh dedičov po neb. odporkyni v 2. rade.

Dňa 12. apríla 2002 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 20. jún 2002.

Dňa 20. júna 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu čerpania dovolenky a justičných prázdnin.

Dňa 2. júna 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. júl 2003.

Dňa 4. júna 2003 okresný súd vyzval Správu katastra P., aby zaslal predmetné listy vlastníctva a požiadal tiež Okresný súd Pezinok o zaslanie rozhodnutia z dedičského konania po odporkyni v 2. rade.

Dňa 19. júna 2003 Správa katastra P. reagovala na výzvu okresného súdu.

Dňa 20. júna 2003 Okresný súd Pezinok zaslal okresnému súdu požadované dedičské rozhodnutie.

Dňa 15. júla 2003 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. september 2003.

Dňa 7. augusta 2003 navrhovatelia podali návrh na zmenu žalobného návrhu.

Dňa 12. augusta 2003 právny zástupca sťažovateľov požiadal súd o odročenie termínu pojednávania.

Dňa 26. augusta 2003 okresný súd zrušil termín pojednávania odročeného na 30. september 2003, uznesením č. k. 9 C 186/93-141 pripustil zmenu návrhu a vyzval navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 2. septembra 2003 navrhovatelia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 28. septembra 2005 bola vec pridelená sudkyni JUDr. V. S.

Dňa 18. apríla 2006 okresný súd vyzval navrhovateľov na doplatenie súdneho poplatku.

Dňa 6. júna 2006 navrhovatelia doplatili súdny poplatok.

Dňa 8. septembra 2006 okresný súd zabezpečil pripojenie dedičského spisu sp. zn. PK 8D 605/04.

Dňa 2. apríla 2007 okresný súd vyzval Správu katastra P. na zaslanie identifikácie sporných parciel.

Dňa 23. apríla 2007 Správa katastra P. odpovedala na výzvu okresného súdu.

Dňa 27. apríla 2007 okresný súd oznámil právnenému zástupcovi navrhovateľov, že v spise je pripojený požadovaný dedičský spis, a vyzval ho, aby si ho naštudoval a upravil žalobný petit.

Dňa 21. augusta 2007 okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. október 2007.

Dňa 2. októbra 2007 navrhovateľ v 1. rade podal upresnenie svojho žalobného návrhu v časti týkajúcej sa odporcu v 1. rade.

Dňa 5. októbra 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 23. január 2008 z dôvodu ochorenia právneho zástupcu navrhovateľov.

Dňa 23. januára 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito, pretože navrhovatelia uviedli, že sú ochotní sa s odporcami dohodnúť. Na prípadné mimosúdne doriešenie sporu bola účastníkom poskytnutá lehota 3 mesiacov s tým, že právny zástupca navrhovateľov mal oznámiť výsledok pokusu o mimosúdny zmier.

Dňa 25. apríla 2008 súd urgoval navrhovateľov, aby oznámili súdu, či žiadajú v konaní pokračovať.

Dňa 14. mája 2008 navrhovatelia oznámili súdu, že vo veci prebieha pokus o uzavretie mimosúdnej dohody.

Dňa 19. augusta 2008 súd opakovane urgoval navrhovateľov, aby oznámili, či žiadajú vo veci pokračovať.

Dňa 29. septembra 2008 navrhovatelia oznámili súdu, že vezmú žalobný návrh späť.

Dňa 28. novembra 2008 súd znovu urgoval navrhovateľov, aby oznámili, či žiadajú vo veci pokračovať.

Dňa 22. decembra 2008 navrhovatelia zaslali okresnému súdu návrh na schválenie zmieru.

Dňa 23. januára 2009 okresný súd nariadil termín pojednávania na 25. február 2009.

Dňa 4. februára 2009 navrhovatelia požiadali okresný súd o odročenie termínu pojednávania.

Dňa 25. februára 2009 bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 12. marca 2009 okresný súd uznesením č. k. 9 C 186/93-208 konanie zastavil.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 186/93 dochádzalo k porušovaniu základného

práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej zložitosti veci. Ústavný súd však nepopiera, že rozhodovanie „o vypratanie nehnuteľností“, resp. „o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam“ v okolnostiach danej veci mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci najmä s ustálením skutkového stavu znaleckým dokazovaním a zmenou účastníkov konania. Neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci, ale predovšetkým na ničím neodôvodnenú opakovanú dlhodobú nečinnosť súdu, tak ako to vyplýva z vyhodnotenia postupu okresného súdu v bode III./3 tohto nálezu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie predmetného konania od 23. júna 1993 do 12. marca 2009, teda 15 rokov a 8 mesiacov, je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov opakovane dlhodobo nečinný, konkrétne od 23. júna 1993 do 2. februára 1994 (minimálne pol roka), od 8. augusta 1994 do 13. februára 1997 (2,5 roka), od 26. novembra 1997 do 30. októbra 2000 (minimálne 1 rok, veď v tomto období iba raz urgoval vyhotovenie znaleckého posudku), od 23. novembra 2000 do 16. novembra 2001 (1 rok), od 20. júna 2002 do 2. júna 2003 (1 rok), od 2. septembra 2003 do 18. apríla 2006 (2,5 roka) a od 8. septembra 2006 do 2. apríla 2007 (pol roka). Okresný súd teda podstatne viac ako desať rokov nevykonal vo veci žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako odporcovia počas napadnutého súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené dlhodobé obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami mohli nadobudnúť už charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). K týmto zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu poslednej zákonnej sudkyne v napadnutom konaní, že vec jej bola „*pridelená do oddelenia 1. decembra 2005*“, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnúť na skutočnosti označované ako objektívne vo

vyjadrení zástupcov okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na nadmerný počet vecí alebo na vysokú fluktuáciu sudcov vybavujúcich danú vec (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 12. marca 2009 okresný súd uznesením č. k. 9 C 186/93-208 napadnuté konanie zastavil, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 200 000 Sk, teda 6 638,18 €. „Túto svoju žiadosť sťažovatelia odôvodňujú ujmou, ktorá im vznikla(...) postupom okresného súdu, ktorý vo svojom dôsledku s prihliadnutím na predmet konania (vypratanie nehnuteľnosti) nezabezpečil ich právnu istotu v tak citlivej otázke akým je plnoprávny a nerušený výkon ich vlastníckych práv týkajúcich sa príslušného pozemku k ich rodinnému domu, ktorý spoločne ako manželia trvalo obývajú. Dlhodobá trvajúca právna neistota nepochybne negatívne vplýva na psychický stav sťažovateľov.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal

za odôvodnené priznať im aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovo neobyčajne dlhé trvanie napadnutého konania považuje za primerané každému zo s'ťažovateľov v sume po 5 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie ústavnej s'ťažnosti z 3. novembra 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného s'ťažovateľa predstavujú sumu 210,84 €.

Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 168,67 € v prípade jedného s'ťažovateľa. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2x 6,31 € v roku 2008) v prípade dvoch s'ťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkove sumu 349,96 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 66,49 €, t. j. trovy právneho zastúpenia s'ťažovateľov predstavujú celkove sumu 416,45 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009